

კვირა 3 ლვინობით.

ფანი 10 კპ.

მწუხარე საქართველო — ილიას ძეგლი
ქანდაკება ი. ნიკოლასის

№ 39

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება დრ. საზ. კანტორაში იოსებ იმედაშვილთან თიფლის, რედ. № 1, Театри да Цховреба“
Иос. Зах. Имедашвили.

ხელ მოუწერელი წერილები არ დაბეჭდება.—ხელთნაწერი საქირებისამებრ შესწორდება.—რედკატორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება შუადღის 12—2 ს. და საღ. 6—7 ს. ტელეფონი № 862.

№ 39

ს ა ზ ი რ ა , 3 ლ ვ ი ნ ო ბ ი ს თ ვ ა

1910 წ.

3 ლ ვ ი ნ ო ბ ი ს თ ვ ა 1910 წ.

ს ი მ შ ვ ე ნ ი ე რ ე ჩვენი ეროვნული თეატრის და სისრულე. აღორძინებას ახალი ხანა დაუდგა — თბილისში, ქუთაისში, ხონში, ქიათურაში, ბაქოში უკვე მუდმივი დამოუკიდებელი საზოგადოებანი თუ არა, წ. კ. ს-თან დამოკიდებული ჯგუფნი მინც მუშაობენ სასცენო ასპარეზზე; მოქმედებს იწყებენ თელავში სიღნაღში და სხვ. თბილისში ქარ. დრამ. საზის ვარდა, დამოუკიდებლად მოქმედებს სახალხო სახლის „წრე“, ამ დღეებში დაარსდა ოფიციალურად „ნაძალადევის“ ჯგუფი და ავღაბრის ჯგუფმაც შეუძღვმოლობა აღძრა შემუშავებულ წესდების დასამტკიცებლად.

ქართული სცენა ფართოდება, მაგრამ ეს გაფართოება მხოლოდ გამრავლებით არ უნდა გამოიხატოს, არამედ თან უნდა სდევდეს სისრულე და სიმშვენიერე.

დრაო დავიწყებას მიეცეს წარმოდგენების ისე მართვა, როგორც მას ჟამსა შინა იყო: უხვირად, თან - შეზომილების დაუცველად: მსგავსი წარმოდგენები თეატრისკენ შეგნებით მიდრეკილ ხალხს გემოვნებას შეურყენის და სარგებლობის მაგიერ ზიანს მოუტანს, როგორც აუდიტორიას ისე ხელოვნებას...

სამოგნებით უნდა აღენიშნოთ, რომ ქართ. დრამატ. დასმა პირველ ოქტომბერს ნ. შიუკაშვილის „სიმანჯის“ წარმოდგენის დროს სავსებით მიახწია სრულყოფისა და სიმშვენიერის პრინციპის განხორციელებას: ორიგინალური, ჩვენის ცხოვრების გამომსახველი ახალი პიესა, მსახიობთა შეთანხმებული თამაში, რომელთაგანაც ვერ გამოარჩევდით, რომელი რომელსა სჯობდა როლის შეგნებით, მიზანსცენათა ცოდნით, მსიხოლოგიურ მომენტების განცლით და სხვა. ყველაზე სანუგეშო ისაა, რომ ამ სა-

ლამოს ახალგაზღბობა იღებდა მონაწილეობას და გაიმარჯვა კიდევ თავის რეჟისორით...

არ შეგვიძლია ამავე მოთხოვნილებით არ მიეპართოთ ქუთაისის თეატრის მესვეურთა და ახალგაზღა რეჟისორთ, რომელთა ცოდნისა და ძალაში დარწმუნებულნი ვართ: ამასვე ვსთხოვთ სახალხო სახლის წრეს, ნაძალადევის და ავღაბრის ჯგუფთა და სხვათა, რომელნიც ქართულ სასცენო ხელოვნებას ემსახურებიან, რომ აღარასოდეს არ შელახონ მაყურებელთა ესთეტიური გემოვნება და ხელოვნების პრინციპი: სიმშვენიერე თვით სიმასინჯე-მსგაყრესათა გაპიროვნებაში და სისრულე — აი, რას მოვითხოვთ სცენის ყოველი მუშაკისაგან...

ვიმეორებ განახლების ხანა უკვე დაუდგა ქართულ თეატრს და ვინც ზემოთ თქმულ დედა აზრს არ დაიცავს, იგი იქნება უდიდესი შემცოლვე ავაზაკი კერძოთ ჩვენის თეატრისა და საზოგადოდ ხელოვნების წინაშე...

ქართ. დრამ. დასის მსახიობი
ნ. დავითაშვილი

პ ა რ ო

დილის სიო არხვს ნელო,
 ღიადი შუე სხვიებს სტუორცნს,
 თან ფრთა-ქრელი მის პეველა
 დღეორფატებს... ჰკოინის... ჰკოინის.
 დაბლით ია ელიმბე,
 ბუჩქის ძირში მინაბული,
 ბულბული-კი გრძობით ბნდება
 ეშხით მთვრალი, მოხიბლული.

ღა შორს ისმის უტუო ჰანგი,
 ხან ტკბილი, ხან გულის მღაგი.

ნახ ფოთლებზე ტოკავს ნამი,
 მისია სხივი ელდათ ევა,
 ეარდავიდა მისა ეამი
 და... დაფორდა, ძირს ღაეცა.
 დაფორქეია მკენესარ მიწის,
 ბაღახებზე ვაიფანტა,
 სიმწუხრის ცრემლს, ცრემლს კაცისას
 ზეტის ცრემლიც მიემბატ.
 და როს იწყო ვარღმა ფშინევი,
 მის თან მოჰყევა სოფლით გმინევი.

სქენება ვარდი... მის სურნელი,
 შორს იბნევი, მიაქვს ქარსა,
 თან ბუჩქს უმღერს სახარელი
 სულთათანას, გლოვის ზარსა.
 ყოველი მზრით: აქაც, იქაც
 სევედა ღაჰქარს და დაფორინავს,
 ქართან ერთად გმინავს მიწაც,
 სიხარულს კი სძინავს... სძინავს.
 და კენესს, ობრავს მგონის ჩანგი
 შორს, შორს ისმის მწარე ჰანგი.

6. ჩხიკვაძე

ანაგლოლ ტრანსის აზრი ტრანე დრამატურგებზე
 ამის წინად ჟურნალ „Comedia“-ს ერთ-
 ერთ თანამშრომელს უსაუბრნა საფრანგეთის გამო-
 ჩხიდა მწერად ანატოლ ფრანსისონს საზოგადოდ თე-
 ატრის და კერძოდ ფრანგ დრამატურგებზე.

რაც უთქვამს ანატოლ ფრანსს, შეიძლება ეყე-
 ლაფორმა არ დაეკეთხნითო, მაგრამ, როგორც
 გამოთქვიათი მწერლის აზრი, მაინც მოგვაყვას:

— ეყუდავდ ჭეგნათო, რომ მე თეატრი არ
 მიყვანისო, — უთქვამს მას — სუ თუ შესაძლებელია
 უგულბედეს ჭეო ას დარგი ხელაფრენის, რომლი-

სითაივან მთავრეობდეს ქსილი და შექსილი,
 ას ასწარეხო, რომელმაც ასეთი მშენებრებისა შე-
 ქმნა, რომლის უმდალესს უსრულესს უფრას შე-
 აქმს ადმანის განება, მსადად ეს კი უნდა ვთქვათ,
 რომ საფრანგეთში ეს დარგი ხელაფრენის XVII სუეე.
 შემდეგ დადვდა დაეცა და ზოგე განისაჯის გარდა
 თანამედროვე დრამატურგთა საფრანგეთის მეტად
 დაბლა სდგას. იმ დროს, როდესაც ლატურსტურას
 სხვა ხაწალებს მეტად გაზნებარეს და გადარბავეს
 თავანთი მისწასო, ვაიფართავეს თავანთი ასწარე-
 ზო, დრამატული ხელაფრენა მთელი სამი სუეე-
 ნეც, რაც ერთს და ამავე წყრტელხედს სდგას,
 რთვანდ მისწასონს დარსებით, აგრევე გარეგნის
 სხეულის, სტადას მსობავც, ასედა დრამატურგთის
 ძეულის შედარებაც კი არ შეიძლება. სუ თუ შეი-
 ძლება, უგეთე მართდა შემტრას თვალთ გაზრეული,
 რსისინ ჭრამსიხელ ქმნილებას და დომეს-შეულის
 გაქსანურეულ მრავალ-სიტუაციას შეე ერთი ზა-
 რღველი გათქვანითი?!

— რაც შეეკებს XVII სუეე. დრამატურგებს, მათ ში-
 რის ეუღლავე უფრო და დეკლადი მსტკარა სიტუა-
 ცხ კორნედას. ამ მნით იგი თეოტრატელ მ-
 დავა სდგას, თუგვც რსისინ დედი და დრამ
 მტადხუ კაცის სულის ვითარების. კორნელის რი-
 მხელებს მუდამ ვაშხევე. რუნხი მტსავრეთას გინ-
 ერ სხეს; რსისინს დექსემო ვი სიტუაციას
 თეთი გული მთელი ქეეხებრების.

მთავარზე კი შემდეგი განმოსთქვა თურმე
 ანატოლ ფრანსის:

— მთავრთა მნაშენლობას უფრო არ ვყოფი
 მგრამ ეს კაა—დრამატურგთის დეცემა, ჩამოქეე-
 თება მისგან იწყება. მას შემდეგ მთელს ერთს ს-
 უეუგებს უნდა გადასტეო — იმ სუეეუნეს, რომელ-
 შიაც კანობობინამ სელი მხევა თაფის ძეულ რწმე-
 ნათა შერეუესა და თაფის სეფესედა დაწერეეს —
 და მხოლოდ მას შემდეგ წაეწეუებით ზირეულ ს-
 რისისთავს დრამატურგთა—ბოამრმეს. ბოამრმეს შემ-
 დგე კი იწყება სხს გადაწრეული რამსტომისის.
 ზირადათ მე ჰეუეტას დრამეია კართავრტურეთა შე-
 ჩეენება. თათეო დიდს საამთავრესას გრამობდა ეს
 კაცი, რომ თაფის თაფის ზრდადების სწერდათ.
 აგი მოქმედების ედაბდა ქმნის, გრამობების ასე-
 ადების, ცრეუ და ეადს ანტატეუსის ასსმს ერთი მე-
 თორეზე; ყოველივე კეთილ-განთერს სურვას აქტეის
 და მუდამ-ჟამ შერეანც-ეთავს ეეესებს განების; გე-
 მთეუნების და ადმანთისის. მეც სმობად ვეკითხე
 ჩემს თავს — აბ რთვანდ შეიძლება ეყუდა ამ სო-

სელეკციის მისმენს და უურბობ-მეოქი. ეოგელის მხრით ვცდილობ ზედა ხოლო „ერსნა“-ს ან „რუბლას“-ის წარმოდგენას. ვაქტორ ზოგო დიდებული სელეფანას ფორმას, მშენებარა მსტ-ვანა სიტყვის თავის ღირთულ წაწარმოებში, მხოლოდ მასი დრამები ეოგელას მას თავუქნის-მცემ-ღეს, რომელთაც ეო მერნაჩათ სელი ცინებო. სი-წითლეს ზეგრის და არცხევის.

— თანამედროვე დრამატურებისე ეო, ან რა გაიხრათ? განს შეიღლეს თაგის დრამებს აღ-ცანებში მოთუქნის მსმენელა? ამ თითქო შეწე-რისაღის-მეურ შეოსსუღამ დრამებს! აგი შეტად ტლანქის და დანალ ღირსების დრამების თსზას ამ გვრისეე მსმენელისთვის. ან ეადეე დრამ-შეი-ღის ტენდენციური ზეისებო! რსა გვანს!

— დანაშო მართლად სისათ აქტორა, მგრამ იმავე ღრის შეტად ურბლდა და გულ-ურბეღლით. მისეურ დრამატურებისთვის, რომელსაც დედი ბოღმს არ აწეეს გულს, შეტად ადგელი რამ არის ბურბეს მდირეოღეს სისელეკციის დანცინის სი-ღმე. ისე სსზოგდით ეო, დღეს დღობით დრამ-ტოულ წაწარმოებობ რიცხვი დღობით დღე მსტუ-ღობს, მხოლოდ ევეღანი ეო სელ-ახდა ერისს და იმავე ამზეს მოგვირბხობენ ერისს და იმავე; უგემ გამეფებულს მეთობითა, ახლის სდებავით და ფერებით გეაქრვებს ისეე ძეულ სსეებს. ამით შორის ევეღსე უფრო შესაშნეე დრამატურეა ს-ფრანკეთში ისეე ზელ ერეო, ის სმდგეად ენებ-თს დღელს და გულას თქმით მანც გდმოგვტმს; მათ შეჯახებობა და მათი ბრძობის ამზეს გეონ-ტეს.

დასასრულად ახტოდ ფრანსის არ სქამს, რომ თეატრს დღობი რამ გეღლეს ჰქონდაც ცხოვრებაზე.

— დრამების შექრლებობა — უთქვამს მას — მუღამ სსზოგდობის აზრს, ნებით თუ უნებლიეო, გმორჩილებიანთ. დღებუელი იღებობ მათის წარმო-შობიდან მხოლოდ რამდენიმეე წლის შემდეგ მოს-წონი სიღმე. ასე, რომ ზირეად სანებში შეიღლებ-ს სრულად შეუწმენეღლინც ეო დარწხე. რადესაც ზარიხელებო რეოღობეცინთურ ზეისებს ტაშს უგრავეს, ისინი თავისუფლებობს იღას ეო არ უხეღობიან ესე ზეიშობთ. ისინი მხოლოდ ამას უგრავენ ტაშს, რ-ამც ისინი ადღელა და გამოიწყათ მათი სიღელი ან ტრეღლებო.

მწუხარე საქართველო — ილიას ძეგლი ქსანდევანს ი. ნავადაძისას

გახსენება თეატრის შესახებ

(დასასრული. იხ. ,,თ. და ც.“ № 35—38)

ერთხელ სეზონის მიწურულში ქუთაისს ჩაველით ჩვეულებრივად. იმ დროს საბანკო კრება იყო და მთელი იმერეთი ქუთაისში იყო. დღიწყვით წარბოღენა და ზელი-ზედ თერთ-მეტჯერ ვითამაშეთ და წმინდა შემოსავალი დარჩა ხუთას თერთმეტი თუმანი. ჩემს ოცნე-ბას საზღვარი აღარა ჰქონდა. მე ვფიქრობდი რომ, თუ ასე წავიდა საქმე, მერმისისათვის არ-ტისტებს ჯამაგირს გაუორკეცებ და სათეატ-რო სცენაც, შეიღებო, გაიბართოს მეტეო. მაგ-რამ ჩემს ოცნებას მალე შეეკეცა ფრთები: არტისტებმა, გარდა შიშნიაშვილისა, ერთხმად გამომიცხადეს, რომ ანტურბრიზას აღარ ვემორ-ჩილებით და ჩვენდა თავად გვიღდა შევადგინ-ნოთ ამხანაგობაო. მიმატოვდა და წვიღენ თბილისს. მიზხვად ის მომიღვეს, რომ ჯამაგი-რი არ გვესლევოა. მე მაშინვე მივიკერი ხაზი-ნადართან, რომელიც ვალდებული იყო, ჯა-

მაგირი დაერიგებია ხოლმე და დავთარში ხელი მოეწერიებია არტისტებისათვის.

— ამ თვის ჯამაგირი არ მიგიცია?—დავეკითხე მე.

— როგორ არა.—მიპასუხა.

— აბა მიჩვენე დავთარ!

— დავთარი დამეკარგა.

— როგორ თუ დავეკარგა? ახლა ხომ უფლება აქვსთ არტისტებს, თუ უნდათ დაამტკიცონ, რომ ფულს არ იღებდნენ?!

— არკი თქვენ ამოწმებდით ხოლმე ყოველთვის, რომ ვამღვდელო?

— მაშ შენ შეგიძლია დაამოწმო, რომ მიღებული აქვსთ?

— სიტყვიერათ კი, მაგრამ საბუთით ვეღარ.

მიხვდით, რა ამბავიც იყო და გაეჩუმდი, მეტი გზა აღარა მქონდა. ბევრმა დაიჯერა, რომ არტისტები ჯამაგირს არ იღებდნენ.

ერთხელ ჩემი ხაზინადარი შემოვიდა ჩემთან და გამომიტყდა: „დავთარი არ დამეკარგვია, შე მაქვსო“. და ვაღმომცა დავთარი.

შე მაშინვე გავეკანე „დროების“ რედაქციისაკენ და ესთხოვე მესხს, რომ არტისტები შეეყარა რედაქციაში და დაეპირდაპირებია ჩემთვის. დანიშნულ დროზე ყველამ თავი მოიყარა და როდესაც მე დავვეკითხე: მართლა არ მიგილიათ ჯამაგირი მეთქი? მხოლოდ საფაროვის ქალმა და ვასო აბაშიძემ სთქვეს: ჩვენ არა დავგვლებიარაო, დანარჩენებმა კი უარი განაცხადეს. მაშინ გამოვაჩინე, მანამდი დაფარული დავთარი და გამოჩნდა, რომ არა თურ რაც ერგებოდათ, ზოგიერთს წინა თვისაც კი ჰქონდა მიღებული, მხოლოდ ალექსანდრე ყაზბეგს აკლდა თხოუმეტი მანეთი და ისიც მიტომ, რომ „კოლხიდაში“ გამომართვა სამ თუმან-ნახევარი.

ამაგებს ყოლიფერს თურმე მეორე ოთახიდან ყურს უგდებდა რედაქტორის მეულღე, ეკატერინე მელიქიძის. გამოვარდა ვაფთორებული და მიჰმართა არტისტებს, მე არ მეგონა თუ მაგას იკადრებდითო: ახლა რაღას ეტყვიო ამ თქვენ ხელმოწეროდ დავთარს? არტისტებმა ბოდიში მოითხოვეს, მაგრამ მე კი მაინც იმ დღიდან ჩამოვმორდი ქართულ თეატრს სამუდამოდ.

ამ რამოდენიმე წლის წინეთ კი, კომიტე-

ტის თავ-შეღლიმარემ, ნიკოლოზ ქართველი-შვილმა, რომლისაც დღე პატივის ცემა მაქვს, მომწერა, რომ ერთი სეზონის განმავლობაში, რეჟისორობა მეკისრა და მეც ხათრი ვეღარ ვაუტუნე. იმ სეზონში პირველად გამოვიდნენ სცენაზე შალიკაშვილი, დავითიშვილის ქალი და სხვანი. ჩემმა რეჟისორობამ სარგებელი ვერაფერი მოუტანა რა თეატრს და არც მოსახერხებელი იყო მისი მოტანა. ბევრ სხვა და სხვა მიზეზებისა გამო, მაგრამ პირადად მე კი დავრწმუნდი, რომ ჩვენ ქართული თეატრი არა გვაქვს, მხოლოდ სხვებისა ვუძაფავთ და იმ მიზანდასრულები ბევრი არა ჰყარა-რა.

აქ საჭიროა მიზეზების ჩამოთვლა, მაგრამ ჩვენ ჯერ კიდევ ვუყურებთ ამ სეზონსაც და მერე, თუ მივაწვიეთ მანამდი, ჩამოკთვლით მოუზრდებოდა.

Handwritten signature

ლოცვა

(ყოლიცვისა)

უფალო, ჩვენო მეუფევი!
წმინდა არს ჩემი რწმუნება,
ვითა „ლოცვისა აღია“,
მაგრამ წყვილიდი სამარე
რწმუნებებსათანაც მწყაროლია.
ვერ იმოქმედებს იქ სენა,
ვერც დახუჭული თვალია,
გულის ფეთქა და სიცოცხლე
საუკუნოდ გამქარალია.

წმიდა ჯვარი და სამარე,
ცის კიდე და მთლად დღურია
შემოქმედის შემძლე ხელით
კრებსამეღლით ვამბულია.
კაცი, მხეცი, მათ ცხოვრება,
მათი არსი და სულია
ზეგარდმოს განგებითა
საიდუმლოთ მოკულია.
ვერ ვინ შესძლებს მის დარღვევას,
ვის ღმერთმა მისცა სული,
ვერც კაცი და ვერცა მხეცი,
ვერც ცეცხლი აღზნებულია.

შეიწირე, შემოქმედი,
ჩემი ლოცვა და გულია,
სიყვარულით მხოლოდ შენი
წმიდათ მაქვს დამარხულია.

მლ. ფილა

ახალგაზრდა მსახიობი
ბუღუ მდივანი

დასავლეთ ევროპის ლიბრერაჟურა

ხანა კაპიტალიზმის აღყვავებისა

(გაგრძელება. იხ. № 37)

კაპიტალიზმმა შესცვალა როგორც ადამიანთა საზოგადოებრივი, ისე სქესობრივი ურთიერთობა, როგორც ფიზიონომია საზოგადოებისა, ისე შინაარსი და ფორმა სიყვარულისა.

იმის და მიხედვით, თუ რავენად ვითარდება კაპიტალიზმი, ბურჟუაზიულ წრეებს შიამომაველობის შემცირება ემჩნევა. მეცხრამეტე საუკუნის უკანასკნელ მეთხუთმეულობის, ბელგიისა და გერმანიის მცხოვრებთა რიცხვი თითქმის ოთხი პროცენტით კლებულობს. საფრანგეთში, სადაც ზემოხსენებული პროცესის სხვა მიზეზებისა გამოც რთულდებოდა, იყო წლები, როდესაც დაბადებულთა რიცხვი მიცვალებულთა რაოდენობას არ აღემატებოდა. ასე რომ ბერტილიონს ჰქონდა უფლება, დაღადეყო: „საფრანგეთს ბოლო ედება!“ თვით ზოლაც მართალი იყო, როდესაც თავის რომანის „საყოფაერუასი“ გმირის — მატუ ფრომანის პირით ამბობდა: „უფალო! პარიზი სიკვდილს აპირებს!“ მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარში დასავლეთ ევროპის ყოველ კუთხეში ფესს იკიდებს მატუქსაანა. სამოცდაათიან წლებში ინგლისში იბადება რთული ლიტერატურა ამ საკითხის გამოსარკვევად, სდება „მალტუზიანელების ლიგა“, რომელიც თავის მანუფესტის საშუალებით აცხადებს, „ის, ვინც აჩენს იმდენს შვილს, რაედენისაც ჯეროვანი კვება და საპატორი ღზრდა არ შეუძლია, დიდს

სოციალურ დანაშაულს ჩადის.“ ზოლას რომანში „საყოფაერუასი“ მსხვილ კაპიტალისტს ბოშენს არა სურს ბევრ მემკვიდრეობისათვის დაახურდაოს თავისი დიდი შემდეგა. ამ მიზნით თავის ოჯახს იგი ერთი შვილის მეტეს არა სძენს. როდესაც ბოშენი იგებს, მუშა ბუენოს ათი შვილი ყავსო, გესლოიანად ეკითხება: „თქვენ გიკვირთ, რომ საქმელი არა ვაქეთ — რა?!“ მსხვილი ბურჟუაზიას არც წერილი ბურჟუაზია ჩამორჩა. ბრიეს პიესაში „Petit amie“ ტანისამოხის მალაზიის პატრონი, რომელსაც მხოლოდ ერთი შვილი ჰყავს, შემდეგის მოსაზრებით ხსნის ამ გარემოებას: მას და მის ცოლს არ სურდათ წახედნათ თავისი ცხოვრება, და მათი ერთადერთი ოცნება იყო, შვილისათვის ბრწყინვალე მომავალი შეექმნათ.

შთამავლობის ხელოვნურ შემცირების ამ პროცესმა, ბურჟუაზიულ წრეებში გამეფებულმა, ხელი შეუწყო ათასგვარ სქესობრივ ანომალიის წარმოშობასა და განვითარებას. ამგვარ ანომალიას წარმოადგენდა მამაკაცთა შორის სიყვარული.

ინგლისის საზოგადოებაში მალტუზიანობასთან ერთად ბერძნული სიყვარული გამეფდა, რაიც გამოაშკარავდა ინგლისელ პოეტის — კატორგით დასჯილ უალდის პროცესით: საფრანგეთში მდიდარ ბურჟუაზთა შორის ბევრია მომხრე მამაკაცთა შორის სიყვარულისა (ჰომოსექსუალიზმისა), როგორც რომანის ზოლას რომანი „პარიზი“. მოამოვებთან აგრძე ამ სიყვარულის მქადაგებელნიც, მსგავსად რომანის „აურადიტის“ ავტორის პ. ლუისისა.

მეორეს მხრივ, შთამომავლობის ხელოვნურ შემცირების პროცესმა შექმნა ფიზიკურ სიყვარულის უარყოფა, პლატონიზმისა და ასკეტისმის აყვავება. შეეციელ მწერლის ოლა ჰანსონის კრებულის „Sensitiva amorosa-ს“ ერთის მოთხრობის გმირნი: ქალი და კაცი არასოდეს არ დალაპარაკებოდენ ურთი ერთს; მთელი მათი სიყვარული განისაზღვრებოდა იმით, რომ ისინი ხანგრძლივ იხსნდენ ზღვის პირად და სიწმიდით მოკლენი შესტკვროდენ ერთმანეთს თვალგზში. „არავითარი ფიზიკური კავშირი — დასძენს ამას შესახებ ავტორი — იქნებოდა ისეთი დილემა, როგორც იყო მორი არსებითა შეკავშირება. ამათი გრძნობანი და აზრნი, გადახლართულნი, ნაყოფსუყოფდნენ მათ.“

შევეცილი მეორე მწერალი ჰეიდენსტაში ფიხიკურ სიყვარულს ბრჭყალებით აღქურვილს ფრთისანს დრაკონს, ან ეგვიპტურ ღმერთის ქატორის ხატებას უდარებს. ჰეიდენსტაში უფრო შემადრწუნებელ სიმბოლოს ეძიებს: ძველ-თავან ძველს ეკლესიაში ჰკილია სურათი. ამ სურათზე დახატულია ეშმაკი, თხის თავით. ეს ეშმაკი ცეცხლის ორთითზე წამოკმულს ადამიანს ატრიალებს, ხოლო თვით ადამიანი ისეა წელში მოღუნული, რომ ხელის თითები ფეხის გულსა სწვდება. ეს ეშმაკი — სიყვარულია: მეორე მოთხრობაში ჰეიდენსტაში გამოჰყავს ახალგაზდა, რომელიც უარჰყოფს ხოლოციელ სიყვარულს, ხოლო თავის სატრფოს უსუსულო აჩრდილად, იდეალად ისახავს. ხანდახან იგი იწვევს სტუმრებს, უჩვენებს კარიელ სკამს და ეუბნება მათ: „აი, აქ ზის ჩემი კლდი, რომლისთვისაც სიბერე არ არსებობს. ჩვენს შეუღლებებზედ ბედნიერი არააა არსებობს ქვეყანაზედ. საღამოთი ლამისს შუქზე ვუკითხავ. მის სადიდებლად შეთხზულ ჩემ ლექსებს. როდესაც მე მოკვდები, იგი ყოველთვის, მშვიდი და წყნარი, სასთუმალთან დამიჯდება.“

საფრანგეთის ახალ ლიტერატურაში ხშირია ასკეტები — განდგეილები, რომელნიც ქვეყნიურ სურვილთ თავს ანებებენ და მონასტრისაკენ მიეშურებიან (გიუისმანსი „გზაში“); ხშირია მამაკაცი, რომელსაც ქალის უსულო მანკენი უყვარს (ვილიე დე-ლილ ადანის „მოშავალი ევა“); ხშირია სიყვარული ვარდისადმი (მოპასანი „კოლაჰმრის გაყრა“); ბერძნი „მისტორი ქორწინებაზე“, „ორსულის კონცნაზე“ და „ტენით შეუღლებაზე“ ოცნებობს (პრევი „ლეა“). ზოლას სიტყვით, ლიტერატურას და მხატვრობაში ჰბატონდება „უსუსულო ქალი, რომელიც აჩრდილივით დნება საყვარელ მამაკაცთა ხვეწნაში.“ ე. როდის რომანის „სიკვილისადმი ლტოლის“ ერთი გმირი ამბობს: „დაე, უკანასკნელი მამაკაცი და უკანასკნელი ქალი მოკვდეს ქალწულობრივ სიბერეში; დაე, ისინი მოკვდნენ, გამხრევებულნი იმ დიად აზრით, რომ ქვეყანაზე მათან ერთად მოისპობა შეგნებული სიკოცხლე.“

თანამედროვე კაპიტალისტურ საზოგადოებაში ბურჟუაზიულ ოჯახის ქალი ძალიან ძნელად თხოვდება, ვინაიდან ერთის მხრით არ-

სებობისათვის გააწარებულ ბრძოლა ნებას არ აძლევს მამაკაცს, კლდი ითხოვოს, ხოლო მეორის მხრით მანქანამ შეამოკლა ქალის ოჯახურ შრომის სფერო და მითმნიშვნელობა წაათვა ქორწინებას, როგორც სამურწნო დაწესებულებას. თუ გაუთხოვრობა ქალისთვის აუცილებელი შეიქმნა, ფემინისტქალებმა იგივე გაუთხოვრობა იდეალად დაისახეს. ესენი ქალებენ მამაკაცისადმი შეგნებულ შუღლსა. ახალ ლიტერატურაში ხშირია მომარა ამპონიქალები, როგორც მარსელ პრევის რომანის „ლეას“ გმირები: რომენ პირნიკი და ფრიდერიკა სურიე. ამ უკანასკნელი მიზნთ დაისახეს აღზარდათ მოზარდ დედათა თაობა ისე, რომ მას არ დაჰკირებოდა მამაკაცთა არც ფული და არც სიყვარული. ხშირად ფემინისტქალების მტრობა მამაკაცებისადმი რაღაც პატალოგიურ სენის ხასიათს ღებულობს. ასე, არსენიევის რომანში შეუღლება-მოპოვებულ ქალის დღეობაში „გმირი-ქალი შეფთდება, როდესაც ახალგაზდა ყმაწვილი კაცი მუხლთმოყრილი სიყვარულს ეფიცება, იმდენად შეფთდება, რომ სცემს, ხელზედ ჰკბენს. ხოლო როდესაც ახალგაზდა კაცი იატაზე ვარდება, ქალი ისე მძლავრად ადგამს გულზე ფეხს, რომ ძელების ტაქატაქუცი ისმის.

(დასასრული შემდეგ)

ებერე დაღვაძი

მ ლ ე ბ ი ა

კლდის პირასა ვარ... გრძობებსა ვმონებ. ბუნებას ვუსმენ... ჰფრენს აღმაფრენა, ლერწამი რხევით ამბორს მიგზავნის, ჰიმნად მეგმევა ბუღბუღლის სტვენა.

* * *

ველი მკერდს მიღვლი... ნამი მიციხის; ტყე თვის წიაღში მეპატეება, ბუნჭი თავს მიკრავს... სვია ყლორტს მახვევს, ვარდი სუნს მფრქვევს და მელიღება.

* * *

ყვავილნი ნექტარს მიზიარებენ, ცის კამაროდან ცრემლს მფრქვევს მთვარე, კაცთა ფერხულში მესხუთვის სული... ვეჯახს! სიკოცხლე მწარაა... მწარე...

კიკნა-ფშაველია

შ მ ი ბ რ კ მ ლ მ ნ...

შეიბროლოენ!
ზევით მონაბერი ჰენიოსობა, ნიქი, ტა-
ლანტი და... ტლანქი, მოუხეშავი ძალა და
ლონე.

ლონე და ტლანტი!
შეიბროლოენ!

—ტყულოდ ხტუნაობ... რათ იწუხებ თავს,
ხომ იცი ვერსად წამიხვალ! თუ გავგულისდი
—გავკულტე, გავსრესავ... ჰო და ამიტომ
დაწყნარდი, მოისვენე, თანაც მიფრთხილდი,
თორემ...

ეუბნებოდა ტლანქი ლონე მოქნილსა და
ნათლით მოსილ ჰენიოსობას, რომლისთვისაც
მას ხელი მოეხვია და ძარღვებით დაბერილ
მკლავებში გაათავული ჰყავდა.

ნიქი, ტლანტი თავისას მაინც არ იშლიდა!
თითქო არც გავგონოს.

ის, მოქნილი და ჰაერსავით მსუბუქი, თან
და-თანობით თავისუფლდებოდა და მკერდამდის
თავი გაინთავისუფლა.

გულმოსულმა ტლანქმა ძალამ მაგრათ
შემოუქტრა თავისი ღონიერი მკლავები ნიქსა,
ტლანტს...

— დაგამხრევ... გიჯობს იყურო... წუ
მეურჩები. ხომ იცი მე ხუმრობა არ მიყვარს...

ხა, ხა, ხა...

სასაცილოა!

რადგან ტლანტი წელს ზევით უკვე გან-

თავისუფლდა.

—აა, არ ისვენებ? გინდა გამეძკე? უბედუ-

რო, წელში გავწყვეტავ...

და ტლანქმა ძალამ წელს შემოარტყა

ლომბერ ძლიერი მკლავები.

ტლანტი - მსუბუქად შეინძრა და ფეხე-

ბამდის განთავისუფლდა.

ოო, რა საშინელი ხმა მოისმია...

შებლავლა ტლანქმა ძალამ და ლონემ.

— საზიზღარო, არ გამიგონე?? მოგსაობ,

თავს გაგიკულტე...

და ფეხებში სტყა თავისი ღონიერი მკლავ-
ები, რომ მსუბუქი ჰენიოსობა, ნიქი, ტლან-
ტი ერთის მოქნივით გაენდგურებინა, მაგრამ...

ხა, ხა, ხა...

სასაცილოა!

ტლანტმა ცის სივრცეში თავისუფლად
გაინავარდა, მხოლოდ ტლანქი ძალა და ლონე
კი საშინელის ძლიერებით ძირს დაემხრა,
იწაში მკლავები ჩაეფლა და აუტანელი ტკი-
ვილებს გამო საზარლად ივლანკებოდა და
კნესობდა...

კენესობდა შემამაჩუნებელის ხმით და ვეღარ
ბედავდა შეეხებინა ცის სივრცეში თავისუფლად
მონავარდე ტლანტისთვის.

ხა, ხა, ხა...

მოუხეშავი ძალა და მოქნილი ტლანტი.

შეიბროლოენ!

სასაცილოა!..

ვანო ბარველი

რუსულ დრამატიკულ დასის

მსახიობი და ანსცენოტეხნიორი

ვ. ი. ნიკულინი

აქამდის თეატრი თუ უხალად შექცეულ-
თათვის აუთ ხელმისაწვდომი და მარტო გასართობად
თივლებდა, ხლდა სვლათი გარდამქვანებულ ცხოვ-
რების და სწავლის მწვერულზე ხლხივ მას ეტანება.

აქამდის გავლენილად ესტეტური გრძის-
ბა, სულიერ დეტების, გინების გამოსხედი მსტ-
ურულ ნაწარმების ხილვის სწავრობას; აუღლებულ,
საჭიროების გარდააქვან სულიერი სახილდა; დიდი
თუ ზეარა გრძის ამ მოთხივანილას. თეატრე-
ბის წინ გულსაწვეტილად სდგას მწვერულზე დარა-
ბი ხლხი და შეხატის ამას, ვისაც შექცება აქვს
თეატრში შესვლას.

ხლხის გულის ტკივილი ივრძნა ვ. ი. ნიკუ-
ლინმა, რუსულ დრამატულ დასის ანტრეპრეზანტმა
და მსახიობმა და თეატრი გადამთავარა; ხლხს
კარა გულო, ათხურათს დიორ მუშისთვისაც ხელ-
მისაწვდომი გახლდა თეატრი, ხილი დარბივისათვის კი
მართაეს უფასოდ წარმოდგენებს, ლექციებს; გარდა
ამის, რთორე ჩვენს უფრხლში აუთ დნაშხულია,
მწვერული და ზარის კეცებისათვისაც გავსრძხეს
ცალკე წარმოდგენების მართვას. ნიკულინი გულ-
წრეულად ეტეება ხლხის სულიერ მოთხივანილე-
ბას და არ იმურებს არც შინაშს, არც შექცეუსს.
ხლხის საკუთადღეოდ მშრმულს დიდი ზტე-
ვი და სიუარული აქვს დამსხურეული მოთხივანილე-
ბის მსროთ, რან დარსიც, უეჭველად; არის კადეც.

ქრისტიანობის თეეში ნიკულინი ანარებს თა-
ვის თუთილეს გადახლას და მასში შეგვექცის უფ-
რა ახლა გავცნობი ივი, რთორეც ხლხის გულ-
წრეული მუცობარა და ხელათხივის ტარის დაუხ-
რული მუშაია.

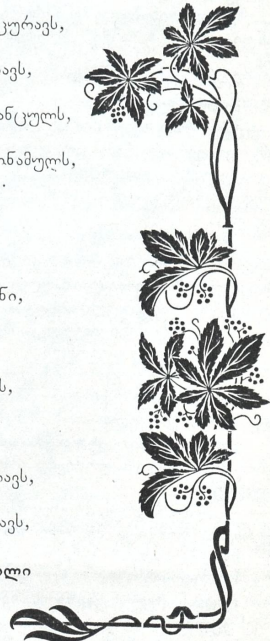
განხანი

მ თ ვ ა რ ე

(ფუტლენი ბ. გელას)

ცის სიერცემი, ცის ლაყვარში მიპკრთის, მისცურავს,
 ნახათ მიაპობს დასავლეთით ცის კაბადონსა,
 და ძირს ქვეყანას სხივებს აფრქვევს, ნათელით ჰბურავს,
 აღარ იზორებს ამ სიუხვეს, შხით მონატყორცნსა...
 სოფელსა სძინავს... დღიურ შრომით მოღლილ-მოქანცულს,
 თავზე დაკვივის ბუკიოტი, გულ-შესაზარი,
 მშობელ მთა და ბარს სისხლით ნალაქს, ცრემლით მონამულს,
 მიმოფრქვევს... ვით მწუხრის ყამს ეს გლოვის ზარი...
 ყვავილით მგოსანი არ ქიკიკებს, აღარ ფრიალს),
 ამ ნანატრს ღამეს არ შეზარის გულ-სვედიანი...
 შავი სატანა ძლევის აღამს დააფრიალებს,
 ჩვენს უბედობას დაპხითხითებს სვე-ბედიანი...
 იქ ცოცხალი საფლავით გარს უვლიან შავი აჩრდილინი,
 სიკვდილის ძელსა აუტუდებენ ცისა წიაღზე,
 რომ მხნე მებრძოლნი, უშიშარნი ხალხისა შევილნი
 ზედ ჩამოკიდონ, ჩამოახრჩონ დილის სისხამზე.
 ჩაგრული უბანი, ჩაგრული კერა კენესის, ქვიითნებს,
 შავი სიკვდილი თავს ევლება სულის მხუთველი...
 ობოლი ჩანგი აღარა ვლერს, აღარ წკრიალებს,
 სევდას და ვარამს დაუბურავს ცხოვრების ველი.
 მთავარ-ეკი ნახათ ცის ლაყვარში მიპკრთის, მისცურავს,
 ჰქვევავს, მიაპობს დასავლეთით ცის კაბადონსა,
 და ძირს ქვეყანას სხივებს აფრქვევს, ნათელით ჰბურავს,
 აღარ იზურებს ამ სიუხვეს, შხით მონატყორცნსა!..

ბ. პელაშვილი

ქ ა ლ ი ლ ა ვ ა შ ი

(ერთ სურათიანი დრამატული ნაწარმოები თანამედროვე ახალგაზღობის ცხოვრებიდან)

თამარ, ახალგაზდა ქალი.

სანდრო, კმაწვილი კაცი.

ღარიბულად მორთული ოთახი საწერი მაგია. მაგიდაზე წიგნები, საწერ-კალამი და სარკე, ოთახის ერთ კუდელთან სდგას საწოლი ლოკინი. კუდელზე მიკრულია სურათები. სამი სკამი და ერთი სავარცხელი. ოთახს ერთი კარი აქვს, კარის პირდაპირ კუდელში ორი ფანჯარა. თამარი უზის საწერ მაგიდას. მის წინ ვადაშლილი წიგნია, რომელსაც არ კითხულობს. ნაღვლიანი სახე აქვს. ჩაფიქრებულია. ზმირად მიუყრებს შემოსავალ კარებს.—სჩანს ვიღაცას ელოდება. შემდეგ მოუთმენლობა დატყობა, ადგება და მივა კარებთან.

I

თ ა მ ა რ ი

თამარი. სად არის ამდენი ხანი? (შობრუნდება, ისეუ საწერ მაგიდას მოუყვება) ოხ, ღმერთო! ღმერთო! (კვლავ ჩაეაქრება) არა! მას არაა

ფერი შეუძლია!! მისგან არაფერი გამოვა!! (სწრაფად აიღებს რეჟულს, გაშლის და ჩახედავს) რა მინდა?... (ცოტა ხანს ათვისთავს კითხულობს) არა, არა მრწამს... (გასწერის რეჟულს) სისულელეა! იქნება, ჩემი თვალის ახვევა უნდა?! (შწარედ) ეხ, სანდრო, სანდრო! რა უყვავ ჩემს იმედებს!! (ზარი. თამარი შეერთება. ცოტა ხანს შემდეგ მოაკაკუნებენ კარზე) მობრძანდით! (წყვად კარებიდან. შემოდის სანდრო. ქუდი და ფახი ხელში უკნირაყს სწრაფად ზალტოშა) პო, შენა ხარ?

II

ი ა ვ ა ე და სანდრო

სანდრო. გამარჯობა! (ხელს ჩამოთარძეებს. ზალტოს გასდის. ამოადებს ცხვირსხითვის, ცასქმუნდს ჰქისხეს, გააკეთებს თვალებზე და თამარის ასლად დაჯდება) რასა იქ?

თამ. (მგადას უხის და გადაშლიდა წაგნში იუურებს) რა უნდა ვქნა, შენი აზრით?

სან. (მუხის შემდეგ) რა იცი ახალი?

თამ. (წინსდებურათ. მკვასეთ) არაფერი! (მუხს)

სან. (ადგება, გაიფლან, ზაღტან ჯაბიდან სხაზარისკენ ამოადებს) ვანამ დღეს რეფერტი წაიკითხა!

თამ. (ამავე კალთა) მერე?

სან. (ეცუობს, თამარის კაღა წერეებს უშლის) მეტი არაფერი!

თამ. (მკვასეთ) რა თემაზე წაიკითხა, თუ გაიგე? (ამ უკანასკნელ სიტყვას განსრის სხს უსვამს)

სან. (ძღვას ატანს თავს, რომ მშვიდათ იღა-ზარკანს) თანამედროვე ფილოსოფიურ პრობ-ლებებზე.

თამ. (წაგნს დახურავს, სარკეში ჩახედავს. აგღებულად) შენ კი რას შერბები?

სან. როგორ თუ რას ვშერბები?

თამ. (ადგება, წყა ღოჯიანსკენ. მიმავალი) ჰო, რა უნდა ქნა? შენი ამბავი რომ იცი... (მადის ბაღაშთან, სწვეს, გამოადებს წერადს, და-უთრუდება მგადას და ჩუმიდ დუწუებს კათხვას. მუხს)

სანდ. დაანებე მაგას თავი!

თამ. (კითხულობს და ისე) ჰო, მართლა!.. უკაცროდ... უკაცროდ!..

სანდ. გეყოფა! კარგია!..

თამ. (თავისთავის) რა ადვილათ მოტყუე-ღება აღმაინა?!

სანდ. როგორც მაგ. შენ ჩემში, არა?

თამ. (ვირამ კითხულობს) თუნდა ეგრეც იყოს!

სანდ. მართალი ხარ! (ადგება, ზაზარისხს მისწვეს)

თამ. (ვითამ წერადიდან ამოკათის) და გავ-სარდა) ხა, ხა, ხა! რა სულელია?

სანდრ. (მუხურდება) რა ამბავია? ვინ გწერს?

თამ. (ეურადღეპასარ აქვებს) ვინ უნდა იყოს შე-ნის აზრით? წერილს წაგნში ჩადებს. სანდრ და-დის. თამარი დაჯდება და კედელს დაწვეებს ეურე-ბას. ფაქტრში წასულია, სკამის ზურგზე გადაწება. სანდრ ნელის ნაბავით დადის ჩაფაქტრული. მუ-ხს) ოხ, ღმერთო ჩემო! (ამოთხობებს. თვალებს დასხუჭავს. თვს უკან გადაწვეულს სკამის ზურგზე დადებს. სანდრ მთვ და სუადან დაწვეურებს თა-მარს. ის აგრძნობს სანდრის მუხრას, და თვალდა-

სუქული კათხვს) ცული ვარ, არა? (სანდრ მო-შორდება და ისე- ისე დაწვეებს წარუფლს. ზა-უსა) არ მოგწონს განა ასეთი მოწვენილობა?

სანდ. მე ყველგან მოწვენა შემაქვს!

თამ. (უნდა უკანისს) მეტი რა გეთქმის? წინეთ რომ ასეთი არ იყავ!

სანდ. (მსუხს არ გასტყუნი. სისუქე)

თამ. (თვალებს გასვლას) ოხ, ღმერთო! რა უბედური ვარ!

სანდ. რითა ხარ უბედური? (მიუხსილავდება)

თამ. თავი დამანებე!

სანდ. რა გინდა, ქალი?

თამ. (თვალტრემიდანა აწითებული შეხედავს სანდრის და ჩუმიდ, მკვრამ ძღა-დატანებით) სიყე-დლი!

სანდ. (დაჯდება. სმის კასკალით, გრძნობათ) თამარ, მითხარი, რათ წველობ აგრე? რათ იტანჯები? მითხარი, გამინაწილე შენი დარღე-ბი!.. მე ხომ შემძლია ვაგიგო!

თამ. (გაწვეურებისს) არ შეგიძლია, არა!

სანდ. მაშ შე შენი მეგობარა არა ვყო-ფილვარ!

თამ. სამწუხაროთ არა!.. ამაზე მეტს, ვთხოვ, ნუ ვილაპარაკებთ!

სანდ. მშუ, მე წავალ! იქნება მარტო უფ-რო დამიშვილო გული!.. მართლაც და არც ასე შეიძლება...

თამ. (გაწვეურებს სანდრის, თათქო მის კულ-ში უნდა ამოკათისის დაფარული აზრა)

სან. თუ ამოდენა ტანჯვას ვაყენებ... თა-ნაც უბედურსა ვყოფ... წავალ!.. მოგშორდე...

თამ. (არა ბუქნირავდა) ხა, ხა, ხა! მომშორ-დები? ხა, ხა! ახლა მომშორდები? ყოჩად, სანდრო!!

სანდ. მაშ, მითხარი, რას ვავს შენი ყო-ფა-ქცევა?

თამ. (გრემიდანა, ანთუელი, წერევა-შლია-ლი კასკაქებს) მომშორდი! წადი!.. რათ ვაჩე-რებულხარ? წადი! მე არ ვაკავებ!! როცა ვი-ყავი ცოცხალი, ტურფა... ტუუ-რფა! (სან-დრთ გაწვეურება) მაშინ ხომ შეალტრებოდი, მაშვიდებდი? მაშინ ხომ შეხვეოდი... მკოცნი-დი?! მალმერთებდი?!.. წადი! რათ შეჩერდი?

სანდ. თამარ!

თამ. (გატეტყუელი) მძულხარ! მეზიზღე-ბი! ჩემს თვალში შენ არარაობა ხარ!.. არა-რაობა! ხომ გემისი?!

სანდ. რა დაგემართა? დამშვილდი სთქვი, თუ არ გინდა ჩემთან ცხოვრება, სიყვარული? მითხარი და მეტი არა დაგპირდება!!

თამ. (ტარას) რა ექნა?... წადი, წადი! (საწერ მკვადსუ დაკურდნისას თავით, და სერუჟუ-ლად ქუთისისეს)

სანდ. (გოცა ხსნა არ ივის რა ქანს, მერე მასრუნდებს ზალტოსკენ) რომ ვეცოდე, რა გემართება?

თამ. (შესუდავს, რომ ზალტოს იღვის სელაში) ჰო, წადი! წადი სადმე მხიარულ საზოგადოებაში! გაერთობი!! (წამადგება) არ გიყვარვარ? არა? ხა, ხა, ხა! რა სულერი ვარ!?

სანდ. მაშ, მითხარი, რა ექნა? რა?

თამ. მოშორდი, გაიქციე, ნუ, ნუ! ყურს ნუ უდღებ ჩემს ტანჯვას! ნუ დაინახავ ჩემს ცრემლებს! წადი! ნუ იშლი ნერვებს (დაცინავთ) ჩემო სანდრო! (ცრემლ მორუქად) ხა, ხა, ხა!

სანდ. არა, სჯობს წავიდე! შემდეგ, როცა დამშვილდები... აგრე სჯობია! (ზალტოს იგვამს)

თამ. (აღვსნეული ცრემლ-მორუქად მღერის, გულის ამღერეუ სმით)

აღარ ვიცი რა მატირებს,
სიმძულვარე, სიყვარული?!
რომლით მეტად იტანჯება
საცოდავი ჩემი გული?

(მღერის და თან უსჯავ ჩამოსდის ცრემლები. სიმღერით მუხსლოდებებს სანდროს, აკანკალებული სმით გაამქართეს)

რომლით მეტად იტანჯება
საცოდავი ჩემი გული?

სანდ. დამშვილდი, თამარ! არა გრცხვენი? ეგრე რათ იტანჯები? (უნდა ისეუკ გახსადოს ზალტო)

თამ. (მოყვრება, არ ახვეუნიეს) არ გაიხადლო! შენ წასვლა გინდოდა! მაშ წადი! წადი! თუ გინდა გაკოცე! ჰა... (მოუსლოდებებს საკოცნელად. სანდრო ნაწად მოაშორებს თამარს) მაშ, კოცნაც არ გინდა? ხა, ხა! გეზოზღება განა?

სანდ. (მეტად შეწუხებული ექვე დაჯდება სკამზე. მოწვეუტლივ სმით) რა გინდა, თამარ?. რათ მასწავლებ? რათ იტანჯები? მოდი ჩემთან...

თამ. (ტირალით მოუსლოდებებს სანდროს. ნაწად ეტყუათ, ეს უფრო უმტკეს მას ცრემლს) სანდრო! სანდრო! (დაკურდნისას თავით სანდროს მხსნე) მასწავლებ... მიშველე... უბედ...

სანდ. (აღვსნეული) რითა ხარ უბედური? სთქვი მე ხომ შემიძლია გავიგო შენა სულის კვეთება! სთქვი აბა რით გიშველო!

თამ. რა გითხრა? შე თვითონ არ ვიცი?! (მალდა ტარას)

სანდ. ნუ ბავშვობ, კარგია! როგორ იქნება?... განა მე უცხო ვარ შენთვის, რომ არ შეგაძლია გულის ნადები გაიზიარო? აგრე რამ ავაღლევა?

თამ. სანდრო! მე ცული ვარ!.. ცული! ვგრძნობ, რომ ჩვენ ვერ შევთვისდებიო!..

სანდ. მერე რა უყოთ? ეს გარემოება ღირს განა იმით, რომ ცხოვრება მოიშხამო?... შენი ქირი წამილია!

თამ. (აღვება, მოშორდება სანდროს და თავის ლაგასზე დაჯდება) შენთვის ეს არაფერია, ჩემთვის კი... მე ესა მკლავს! თუ სულიერი შეუთანხმებლობა შენ არ გაწუხებს და არც გავიქრებს, ეს იმას ნიშნავს, რომ შენ მე არ გყვარებებიარ!

სანდ. ასეთ შემთხვევაში ჩემს გრძნობებს მსხვერპლად ვწირავ სად გინდას, ვინაიდან თუ ფაქტია ასეთი სულიერი გაყრა, მას ტირილით, თუ რაიმე სხვა ასეთი საშუალებით ვერ უშველი! (უცხო სუმიბის კლავს გადადის) ეს გაწუხება? ვაი, რა ჰაწია ბავშვი მყევხარ!.. გულში (დამიდათ) ხომ არ მოგხვდრია კუბი-ღონის ისარი? ჰაა...

თამ. ეს ხომ უსინდისობაა! ასეთი დაცინვა! აი თუ გინდა ეს აიდე! ამის შემდეგ როგორ შეგვიძლია ჩვენ ერთმანეთის გავიგოთ რამე? შენ ხუმრობ, როცა ჩემს გულში ცეცხლია. არა, სანდრო, ეს შეუძლებელია!

სანდ. მაშ, როგორ გინდა? მეც ვიტყრო? როგორ გეკადრება?

თამ. (გულმოსული) არა! მოგშორდეთ! მოგშორდეთ ერთმანეთს! არ შემიძლია! შენს გულციგობას საზღვარი არა აქვს!!

სანდ. მოგშორდეთ, თუ შენ გინდა!

თამ. შენა?

სანდ. (აუღლებუდად) ჩემთვის სულ ერთია!

თამ. (შე სიტყვებით გულმოსული. თავით ათავისავს) ჰა, შენთვის სულ ერთია? (უცხო ადგება. სმ მალდა, გადაწვეუტლი) მაშ ჩემო სანდრო, გამოგახნდა ორპირობა? თვალმაქცობა? მაშ იცოდე, რომ არ მიყვარხარ! მძულხარ!.. ამდენი ხანა თურმე ნიღაბა გქონდა აფარებუ-

ლი და უსირცხვილოდ მატყუებდი... მატყუებდი... (ტრემლი მოადგება) ისარგებლე ჩემი შენდამი გრძნობით და ახლა სულ ერთია შენთვის-რა მე და რა სხვა? (ტირის) უსინდისო! (ღიღი ხნის ზეუს. სანდრო ადგაფეულავს. ზანა-როსის მოსწვევს. სიტყვა ვერ უთქვამს. თამარა უცხაო წამოდგება და შეჭვივრებს) დამიბრუნე საბავლო, დამიბრუნე ჩემი ქალწულობა, ჩემი სიკაცლოე!! დამიბრუნე ჩემი მზიარულობა, სიკაბუტე! მომაშორე შეგი ფიქრები, თამამი შეხედვა ჩემი, რომელიც მომტაცე შენ, ავაზაკო, დამიბრუნე!! სიმშვიდე, უღარდებლობა, რაც ასე ქურდულად ამომგლიჯე გულიდან და მსხვერპლად შესწირე შენს პირუტყვობას... დამიბრუნე!! რათ გაწუმდი? (ვერ შოთამყენს. ხმა დაუსუსტდება, დასე მახდილი) სანდრო, რამ გვაგაქეა? (ტირის) ხმა გამე!..

სანდ. მიკვირს შენი საქციელი!! გესმის—რას ამბობ?

თამ. სანდრო! სანდრო! მეტა აღარ შემიძლიან!

სანდ. ვერა გამიგია რა! გვეფიცები ისეც მიყვარხარ!

თამ. არა გრცხვენია, რომ კიდევ სიყვარულზე ლაპარაკებ? მითხარი, რა ვქნა? რა ვქნა?

სანდ. ისა ჰქენ, რაც აქამდის!.. დამშვიდლი...

თამ. ისე მამშვიდებ, თითქო ბავშვი ვიყო...

სანდ. გარწმუნებ, სცდები! სულ უშიზეზოდ სტირი.

თამ. მაშ, შენი ჰაზრით, მე შეშლილი გყავილივარ!

სანდ. მე ეს არ მითქვამს!

თამ. ვიცი, ვიცი! შენ მე ისე მიყურებ, როგორც არა ნორმალურს, გიყს!

სანდ. არა—ღმერთმანი, არა!

თამ. ვიცი, ვიცი! შენ არ გყაფნის იმდენი სითამამე, ხასიათის სიმტკიცე, რომ პირდაპირ მითხრა...

სანდ. კარგია ერთი!.. ხვალ კიდევ მოვალ და მოგილოპარაკოთ! ახლა კი დამშვიდლი, დაიძინე!

თამ. (მეტად ნაწყენა) ჰო, წაიღი შეშლილთან დარჩენა მეტად ძნელია!.. დავიძინო?! ხა, ხა! რა სულელი ვარ! რათ გელაპარაკები და თავს ვიმტყობ?.. წაიღი (ადგება გასაგებლად)

სანდ. (ქუდს დასიურავს) მაშ!... (ხელს გაუწყდის ჩამოსართმევად)

თამ. (ვერ ზირდაზარ შეხედავს თვალებში. ეტყობე ზიზღით ადსავსე თვალებით ახედავს. ხელს არ მისცემს. დამტრეული ტიანთ ეტყვის) წაიღი, საბრალო!

მანდ. (თავს ვერ შეიკავებს) დიაცო!

თამ. დიახი დიაცი! დიახი!.. (კარგს მივაგრებს) მიბრძანდი! დამე მშვიდობისა!

სანდ. შენი ბრალია!... მაპა...

თამ. მშვიდობით! (თვალებში უყურებს. ერთს თავის და უსურვად გააწყვეს სანდროსკენ, მერამ თავს შეიკავებს. ხმას ძლავს ატანს.) მშვიდობით! (სანდროს მიღის. თამარა მას თვალს არ აშორებს) სანდრო! (სანდრო მობრუნდება მისკენ. თამარა ისტერიაული ტირილით გადარჩევს მას) სანდრო, სანდრო!

სანდ. (აღერსით) თამარ! თამარ! რა გემაოთება?

თამ. (მოშორდება) ახლი კი წაიღი!... (ვერცხვით) წაიღი! (სანდრო გადის)

III

(თამარა დარჩება თოხში. თამარი მარტო ერთს ხსნს გაწერებულა. მერე წავს დაგინასკენ და მოწყვეტილი დაეგება. დიდს ხსნს ასე რჩება. მერე წამოდგება, ხელეის მიადგება ლოჯისკენ, ცხად ხელზე და მუხლზე დაეგრძნოს და შეჭვივრებს ღამ-ზას. ზეუს) საწყალმა დედაჩემმა რომ იცოდეს! მაგრამ არ იცის? დედამ არაფერი იცის!.. არ იცის, რომ მისი გოგო უყვე... (ტრემლება მოადგება თვალზე, და ზუმთ ქეითისს დააწყებს) დედა! დედა! თავს მოვიკლავ, დედა, და ამ ყოფაში ჩემს თავს მინც არ დგანახებე!! (ღრმად ჩაფიქრება. უცებ წამოდგება, მივა მკვიდის უფრასთან. გამოსწვევს და მოადგებს სანდროს წერადებს სურათითურათ. ერთს ხსნს სურათს უყურებს) მე მიყვარს ეს სანდრო, და არა ის, რომელიც აქ იყო! განა ამას, ამ სანდროს, ჩემს სანდროს შეუძლია ჩემი გაუბედურება? სანდრო? (წრიდს გახსნის და კითხილობს) „არა ქვეყნიურს სიყვარულს ვგრძნობ შენდამი, ჩემო თამარ! როცა წარმოგიდგენ, ზეცას ვწვდები, ღვთაებებს უფროდებ სულს და მიფერინავ შენი სახით მაღლა ვარსკვლავთ სამეფოში! იქ ვეაღესები ნაზ შექს ზეცის მწილობითა, თითქო მათში შენ იყო გარეული!.. ჰმ! წარვიდენ, განქრენ განა ის დრონი?.. როცა უყვარდი!.. ახლა (თათქო

რადღე მოაგონდება დაჯგუფს დახვეს წერდას) სისულელდა, სისულელდა! სისულელდე! მე ის მიყვარდა! ახლა არ მიყვარს! (ამ სიტყვის თაობა შესანადგოს) განა არ მიყვარს? (ტოტა ხნის შემდეგ) მიყვარს! (თათქმის დაიკავებს) მიყვარს! ჩემი ბრალია, რომ ასე ვაწვალე... წავალ ახლავე და ვეტყვი. (უნდა ჩაიგვას) მარა ის რას იფიქრებს?... იჩნება შევძლებლი?... „სულ ერთია...! (დაანუებს თავს ჩანგას, მივა მკვიდასთან, უნდა რამე გააკეთოს მუდამ ვერ ასერსებს. უთა წაგნის გაზღას, მერე მთარეს... ვერც ერთს ვერ კათსულობს. მოქსნდელი გადაწყვეტს სკამის სურგზე და ერთს ხნის კერე დარჩეს.) რა მემბართება? ნუ თუ კიდევ ვერ მომიცილებია მონური, სპიოლოგია!?! მადლობა ღმერთის, სრულიად თაოლსუფალი ვარ! იყო დრო! ახლა? ახლა რა დროს ჩემი დამოკიდებულება? (ფაქრას მქმდეგ) რა უყოთ მერე? საყვარელ ადამიანს... (სიტყვის არ დასრულების და მქარედ დადარბუგოს სსხე წადგება) სულიერი მონობა, ზნეობრივი მონობა განა ასეთი ძლიერია ჩემში, რომ ტანადვევს ბოლოს ვერ უღებ? (სისიტყე დაშსსულია სხას დაქმებს სკამსზე) სანდრო... არა, სანდრო არ მიყვარს! იგი შემძულდა მას შემდეგ... ა? (შეკვიანსეს თავს) ქვეყანამ ხომ იცის, რომ სანდროს და ემე ერთი მეორე გვიყვარდა!... მერე რა? იკოდეს (უგებ) ოხ რა სახილარია ადამიანი!... (ტარილათ) რა გულქვა სანდრო! (სსსტიკი გამამტკველებს მიაღებს, თათქო რადღე აზავაო.) მე კვლავ შევაყვარებ თავს... შევაყვარებ მთელის... ჩემის არსებით, და მერე გადავუხდრ მას! შურს ვიძიებ!... მარა? (ჩაიფარდება. დადა ხნის ზავსა. ამსიანაში სსხე სულ დაქვლავებს: ტუქუბა ოღსავ შესანსქვად ჯუანსკადიანას, თავლებზე ცრემლი მოადგება. სკამის სურგზე გადაწოდები ზირდაზირ კუდეს შეკურებს. ტულსე სულდა ჯვარად აქვს დაწყობილი, მოწოდელი ცრემლების გამო დადამქული სსხეს ადებს. უამკლად და შესანსოდ სხით რა ვქნა? (ცრემლებით) რა ვქნა? (ურსავად, კედლეს შექმურებს სულად დაკრეული ტირის უსხად მოღიანს. ცრემლები ოღსავ გასკვანსად.) რა ვქნა.. რა?

ფარდა

ლ. ქიაჩელი

ს ი ზ მ ა რ ი

გულს მოხედა სოო, ცით მონაბერი, გაისმა ჰიმნი სიმთა ელერისა, მაგრამ... წარმტაცა ცრემლი ნიაღვრამა სიზმარი ტუბლით, წამი შევბისა.

სადა ხარ, სადა, ფიქრთა მეუფევი?!

მო, ამხნვრე ჯაქვი, ჯაქვი მონების! ვაჰმე, მშენებავ!.. ამოდ გიხმობ!.. ამოდ მწვავს ცეცხლი მწარ მოგონების!..

მიმჭირლი

ქამტარ ღიბ პასსენი*) დღეს და წერილზე

ბატონო ლავერენტი წერეთელი! ჩემის მხრივ უზრდელობა იჩნება უპასუხოდ დასტურავო თქვენზე და წერილი, ჩემდამი მომართული. ამის გამო მოგახსენებ შემდეგს: „დედა-ენის“ უკანასკნელს ოკლად-მითვე გამოცემაში, რომელიც უკვე ათასობით მოიფინა საქართველოში, ოფოფი აღარ გაიძახის ადრე „კუკუსა“ და არც „პოპოსა“. მთლიათ დამუნჯებულა. და შემდეგშიც მუნჯად დარჩება, რადგანაც „დედა ენას“ ჰიროთი ევაყრება ყოველი საეყო რამე. და ეს დამუნჯება ახიცი არის ამ ფრთოსანზე, რომელიც იმდენად გაურკვეველია ბურტყულეს, რომ ერთს ქებაში ასე ესმით მისი ბურტყული, მეორეში ისე, მესამეში სხვაფორე და სხვანი. არა ჰვავს გუფულსა, რომელსაც ერთსა და იმავე გაურკვეულს ხმას მკუფიოდ გაიძახის ყველგან და მოგავონებს ინტელიგენტს, რომელიც მტკიცედ და ცხადად ადგოა ერთსა და იმავე მიმართულებას ყველგან და ყოველივეს.

თქვენ, ბატონო წერეთელი, თქვენსას მაინც ნუ დიოშით, აბაძნით თქვენს ახალს სამშობლოში—შინდისში, ახალი, დაწერილზე ბითი გამოძიება მოახდინეთ შინდისელი ოფოფის ხმაურობის შესახებ, ნოტებზე გადაღლეთ მისი ბურტყული, გრამოფონშიც ჩაბეჭდეთ, როგორც ეს გირჩიათ „სახალხო გავითის“ ასოთ-ამწყობმა და გამოამზევეთ გამოაკვეენით. და ყველა ჰედაგავს, რომელიც ისარგებლებს თქვენი აღმოჩენით, გადაახდენით თქვენი ასი თუბანი, არც მეტი და არც ნაკლები.

იაკობ გოგებაშვილი

*) ბატონო რედაქტორო! ეს პატარა წერილი გავგზავნე დასაბეჭდად, „სახალხო გავითში“ სადაც იყო მოთავსებული. ბ-ის წერეთლის ღია წერილი მაგრამ რედაქციამ არ იჩნება მისი დაბეჭდვა, მართალია თვით მან, რედაქციამ, სანახარო კული გამოაბა წერეთლის წერილს ასოთ ამწყობისას სხოლოთი, მაგრამ ეს მაინც უმეფლება არ მამღებს უპასუხოდ დავტოვო რა წერილი და ვსუძუნდა ლავე პასუხი ბ-ის წერეთლსა. ამის გამოც გთხოვთ ეს ჩემი რამდენიმე სტრიქონი, მოაქციოთ თქვენს ჟურნალში.

იაკობ გოგებაშვილი

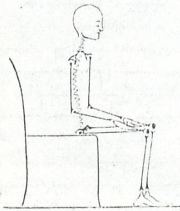
მ ი მ ი კ ა

(გაგრძელება იხ. „თ. და ცხ.“ № 37)

დაჯალიბილი მდგომარეობა ძლიან ბუერია, და ჩვენ არ შეგვიძლიან ვეძღვათ კავარხიით. მთვრემით სკურით დარიკებს:

1) ერთდეთ გეტორით წელი ძლიან სწორედ, რადგან ეს დამზია არ არის, და აღმანს მსჩქანს ამკვანეს.

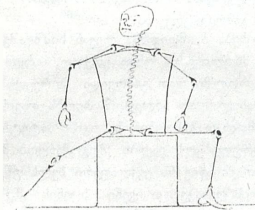
2) ერთდეთ მუხლების ძლიან განსუ გავუვან. როტა სწორედ ზისხით, ირთივე მუხლები ერთს ხსხ-სუ და ერთმხნითუ მითკუტული კატი და მკლავ მითკუტული ხით, ეს ნიშნავს:

მორტხობას, ტღას ზატევისრემით. როტა თქვენ ისევე ხით, როტორტ უსლახს, ამ განსხვავებით, რომ სვამის კადესუ ზიხით (ფიგურა 19), ჳნიშნავს ჳემო აღნიშნულ სიტუტევის, შიოდოდ ტადტარბით.

ასეთი მდგომარეობა კამიკურთ.

როტა ზიხით, სურტ გადქნეული, მუხლები, ძლიან გავუელი ერთი შორესტან (ფიგურა 20) ი ჳსატეთ:

ვულკარობას, უხრდელაობას.

სურტო წინ გდმოწყული, მკლავები დზუტენილი მუხლებსუ, მუხლები გან-გან გავუელი, ჳნიშნავს ჳემო სსენებულ სიტუტევის, ე. ო. უხრდელაობას, ხატეას აღმანს, რომელსდ ფეხებსუ ჳკიდი ხრდილიაბ.

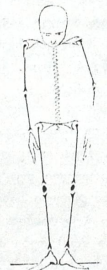
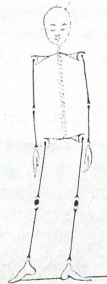
სკურთოდ ეს ირთი უკანასკნელი მდგომარეობა, ჳსატემი ძლიან უნდოდ, ხსატედ აღზრდილს აღმნის.

როტა შეესება თავის დავარს, ჩვენ აქ ვი-დაზარაკებით იმტენდ, რამტენდტ ეს მოქმედება

ესება კანტებს და ფეხებს. რტ შეესება ხსის გზ-მითკუტელებას, ამსუ შემდტტ ტეკნებს სურთი.

ტერემთიადურთ თავის-დავარს შესტება (მ-მკატისთავის) ირთ მოქმედებისკვან: მისამზადებულთ მოქმედება, და თავის დავარს მოქმედება...

ფეხები ტადგათ ერთს სწორუ ხსხსუ (ჩვენ უკვე ვნსეთ, რომ ეს მდგომარეობა ჳნიშნავს ჳ-ტევის ტემს), მისამზადებულთ მოქმედება მდგომარეობს ერთ-ერთი ფეხის განსუ გავუვაბი, 25—30 სანტიმეტრთ—(ფიგ. 21), შემდტტ უნდ დანტონით მთელი თქვენი სსეული ფეხსუ, რომელიტ განსუ გავსეთ (ფიგ. 22). მოქმედება თავის დ-

კურის მდგომარეობის იმსი, რომ ფეხი, რომელიტ თავისუფალი დანს, მიუხლთი გავუელი ფეხს, ამსთანსვე ტესლები ტოტათი მანტონით ერთი შეორტს.

თავის-დახრთ უნდ ამ წამსეე,—როტა ტეს-ლებს მანტენი (ფიგ. 23).

დიდი თუ ჳტარ ჳტევის ტემს გამობსტებს თავის ბუერდ თუ ტოტათ დანსშო.

ქლითისთავის მისამზადებულთ მოქმედება ისეთი-კვა; როტორტ მსკატისთავის (იხ. ფიგურები 21, 22).

გიორგი ჯაბადარი

(დასასრული იქნება)

სათეატრო მიმოხილვა

ბათუმლი თეატრი

„სამშობლო“, ისტ. დრამა დ. ერისთავისა

წარმოდენა № 1—2, 26 ნენქნითვის.

ზშირთ ისმოდ და ისმის რომ ქართულ თეატრს საზოგადოება არ ეტანებოთ. ამ უსიამოვნო მოვლენას ბევრი მიზეზები აქვს, მაგრამ ერთს უმთავრეს მიზეზად ისიც უნდა ჩითვალოს, რომ ქართულ თეატრს თბილისში ძალიან ბევრი კონკურენტტი ჳყავს. საზოგადოების თეატრში მოსახილდო დრამატული სა-ზოგადოება და მისი დანი ყოველი მხრით უნდა სცილ-

ლოდღეს კონკურენცია გაუწიოს ყველას თუ არა, რუსულ დრამას მაინც, ამას კი, სხვათა შორის, ის უნდა, რომ პიესის დადგმას, მის მოწყობას, ანსამბლს უდიდესი ყურადღება მიექცეს. ეს გარემოება ერთ უმთავრეს ფაქტორთან ითვლება თანამედროვე სასცენო ხელოვნებაში და ჩვენი დიდის გულდასმით უნდა ვცდილობოდეთ, მით უფრო, რომ სწორით უანსამბლობა, პიესის დაუცირებელი დადგმა ყოფილა აქამდის ჩვენი უმთავრესი ნაკლი. საჭიროა, მივღებ პიესამ, ყოველმა მონაწილემ, დღია იგი თუ პატარა, სტიკეფიანი თუ უსტიკეფო, სრული, ერთიანი შობებულება მოახდინოს მაყურებელზე და ისე არ გამოუშვას თეატრიდან, რომ იძახდეს: ივანე კარგი იყო, ნიჭიერთა ასრულა თავისი როლი, მაგრამ სხვები კი ღმერთმა შეწინაშოსო. მარტო ნიჭი, ტალანტი კი არ უნდა სტოვედეს შობებულებას, არამედ მთელი პიესა, ყოველი მისი ასრულებელი. აი, მაშინ შესძლებს ჩვენი თეატრი სხვების კონკურენტის გაწვევას და ქართული ქართულ თეატრს უფრო მიეტიანება.

ამ შრივ პირველი ქართული წარმოდგენა თითქმის სამავალითოდ უნდა ჩაითვალოს, რადგან ი ი მისი თავებია, რომ, თუ რასაკვირნელია, საქმე ასე გაგრძელდა, ქართული თეატრი განახლების გზაზე დადგება.

დრამატული საზოგადოების გამოცემა და მთელი მისი დასი გულდასმით ემზადებოდა სეზონისათვის და ეს თავისი მომზადება მან წარსულ კვირას საზოგადოებას დაანახა კიდევ. სეზონის ტრადიციული „სამშობლოთი“ დაიწყო. თუმცა „სამშობლო“ სამკამთ დაძველებული და ნანახი პიესა, მაინც ძალიან კარგი შობებულება დასტოვა მაყურებელზე, დასტოვა შობებულება უფრო იმიტომ, რომ მისი დადგმისათვის, სცენის რიგიანათ მოწყობისათვის დიდი ყურადღება მიექცია. მრავალჯერ გვიჩაბავს ეს პიესა სცენაზე, მაგრამ ასე კარგათ, ასე შწიანათ—არც ერთხელ. ამ პირველმა წარმოდგენამ თვალნათლი დაგვანახა, რომ ხმები მეთათს მუშობაზე მართალი ყოფილა, რომ საქმის მეთაური ენერგიულათ მუშობაზე და ენერგიულ მუშობა და მისი საჭიროების შეგნება-კი საქმის წინ სჯლის ტუმარით თავებია.

ახლა თუ არა ფაქტია, მაშინვე მაყურებლის თვალმა საიმონებმა იგრძინო დეკორაციის და სურთით სცენის მოწყობის დაწახვით. ყოველი კუთხე, ადგილი, გაზომილ, აჟონ-დაჟონილი, ყოველი სცენაზე მონაწილეთათვის ალაგას. საზოგადოდ ყოველი მოქმედება მშვენიერად იყო მოწყობილი, როგორც ხელსაწყობით, ისე დეკორაციებითაჟ. ძალიან ლაპაზი და სტილი დაკული იყო მეორე და მესამე მოქმედება—ლიონიდის სახლი და შპის დარბაზი.

როგოც ვთქვით, ყველა მოქმედება დიდის მოქმედებით, გულდასმით იყო აწონ-დაწონილი და სწორედ ეს უნდა იყოს მიზეზი, რომ „სამშობლომ“ შაბლონურათ არ ჩაიარა, რომ იგი განხლდა წარსულ კვირას ჩვენს სცენაზე და სასამიფერო შობებულებამ დასტოვა ყოველ მაყურებელზე. ამ პიესის რეჟისორმა ბ. შალიაშვილმა დაგვანახა „სამ-

შობლომ“ დადგმით, რომ მას საქმე ესმის, შრომა უყვარს და თამაშთ შეუძლიან საქმე წინ წასწიოს და თავის ანხანავებს განიერული ხელმძღვანელობა გაუწიოს.

იყო პატარა ნაკლიც, მაგრამ ყველაფრის ერთის მოქმეით, ერთბაშთ დაძლევა ძნელია და ამიტომ დიდს ყურადღებას არც კი ვაქცევთ. მაგალიათ შემოაქვით მაშალები—სცენას სინათლე ვერნება და თვით მაშალებს კი ძლივს ჰხედავს კაცი, ისე ძლივს ბუტუვენ იგინი. ან თვის, ზამთარია და ქლექი ქალი კი, რომელსაც ექიმები თვირანში გზავნიან, რადგან აქ ცოცხა, საზაფხულით გამოწყობილი დიდიმს მიდის სასეირნათ, ან იქნება ეს ავტორის ბრალი უფრო იყოს ვიდრე რეჟისორისა? მაგრამ რეჟისორმა ხომ ავტორის დევექტიც უნდა გაასწოროს!

პიესის თამაშობაზე ახლა ბევრს არას ვიტყვით; არ ვიტყვით იმიტომ, რომ პირველი წარმოდგენა ყოველთვის აუღლებასთანაა დაკავშირებული. ამას გარდა საზოგადოებაში აქა-იქ წარმოდგენის დაბესეც ისმობა, რომ ზოგი მსახობი უქეივით იყო (ვ. გამყროლიც; დიდიმის აღმოსავლეთის ამსრულებელი უკეთესათ მოთამაშენი გვიანხავს არა ერთხელ, ამ საღამოს კი რალაყა უფელობა ეტყობოდათ. ქან დეიანაშვილს კარგა ვიცნობთ სცენაზე, ვიკით რომ ქეთეიანის როლი მისი არ არის, მაგრამ უწინ უფრო კარგა აუსრულებია ეს როლი, ახლა კი გარძობა აქლდა. ბ. გუნიასავანაც მეტს მოველოდით, იმიტომ რომ უფრო უკეთ თუთამაშნია ეს როლი.

ძალიან კარგი იყო ქანი ლეყავა ფაიხოშის როლი. ისეთი ნახი, ვანდემოფობით მისუსტებული, განუზომელი სიკეთით და სიყვარულით აღსავსე ფაიხოში დაგვიხატა ქამა ლეყავამ, რომ თავისი თამაშით სრული საიმონებმა გამოგვაცდევინა.

რაიკა შეგნება ბ. მიდვიანს, ლევან ხიმშიაშვილის ამსრულებელს, მხოლოდ ის უნდა ვთქვათ, რომ გვიკვირს ლევანის როლში რათ გამოვიღო პირველათ. ეს როლი ბეგრს მასალას არ აძლევს მსახობის თავის ძალა და უნარი მთლათ გამოიჩინოს, იგი პატეტური და ხშირათ ამსრულებელს ყალბს მდგომარეობაში ავადებს. გარეგანათ ბ. მიდვიანს ყველაფერი ხელს უწყობს. რიგიანი ადგილის დასაქვრათ ჩვენი სცენის მუშაკთა რიგში: ამხედ გადაკრით შემდეგ მოვილასპარაკებთ, როცა მას სხვა უფრო კარგს როლებში ენახეთ. ახლაკი თავისი პირველი გამოსვლით რიგიანი შობებულებამ მოახდინა, თუმცა ნაკლიც ჰქონდა. უმთავრესი მისი ნაკლი ის იყო, რომ ძალიან მაღალი ტონი აიღო, იქამდე მაღალი რომ ბოლოს იძულებული იყო ყვირილზე გადასულიყო. ის ადგილები საცა იყო ქეთევიანს თავის სულის კვეთებს, ტანჯავს, მწუხარებას უცხადებს ისე რიბინანის ხმით იყო წარმთქმული, რომ მექარა ისმობა მხოლოდ. მიმიკა-კი ძალიან ნაკლებთ იღებდა მონაწილეობას სულის კვეთების გამოხატევაში. როგორც ვთქვით ლევანის როლი დიდს მასალას არ აძლევს უნარის გამოჩანათ, ამიტომ უკუდით ისეთს პიესებს, როცა ბ. მიდვიანი თავის უნარს და ნიქს უფრო გეშლით და აშკარად დაგვანახებს.

ალხანაშნავია მეორე ხარისხიანი როლების აღმა-სრულებელიც: ნ. გვარამია, გ. არაბულაძე, ი. ივანიძე, ვ. მატარაძე. შეგნებით და შესაფერად ეკრანთ თავი ყოველი ნაბიჯი და სიტყვა გაზოპილა-აწინაილი ჰქონ-დათ. მასიური სცენები კარგათ იყო მოწყობილი, ხო-ლო ვერაფერი მიხეტი იყო ლიტრანის სცენაში ერთი პატარა როლის დასრულებული, რომე-მელიც უსიამოვნო ხმით ამოიჩახებდა ხალხს სიტყვებს: იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ასეთი წვრილმ ნაკლს მაკლ აიტყუნენ რეჟისორი.

სასოფლოება წარმოდგენას ბლომათ დაესწრო.

არავინ

სახალხო სახლი

ხუთშაბათს, 30 სექტ. წარმოდგენილ იქნა „ღღაღღა“ დიდძალი ხალხი დაესწრო. პესამ საშუა-ლოდ ჩაირა. ამ წარმოდგენის შესახებ ვიდონდ კინის რეცენზია მომავალ ნომერში დაიტბეცდება.

ჰუთაისის თეატრი

კონცერტი აპოლონ სამსონიას. 23 ნოემბრისთვის. ადგილობრივ თეატრში, ახალგაზდა მომღერალმა, ჯერ კიდევ მოწაფემ აპოლონ სამსონიამ გამართა კონცერტი ქან ნ. ქიქოძის (პანინსტკა), მ. ქორიძის (ვიოლონე-რი), დ. მესხის და გრ. გიგინეიშვილის (დეკლამაცია) მონაწილეობით.

ბ. კონცერტანტი ძლიერ უსტირ და გამოუტდე-ლი გამოვიდა... საკვირველია დღემთმინ ასეთი სიზა-მაზე: უსწავლია რადაც ორი—სამი რომანსი, ისიც „Подъ елхვხ“ და კონცერტს მართა... სწავლა არის საპირო, მუსიკალური სრული განათლება, ბ-ნო სამ-სონია!.. ჯერ აღრვა თქვენივის გვირგვინები, ყვივი-ლები და ტაშის ცემა: ამან ბევრი თქვენისთანა ახალ-გაზდა, კარგი ხმის პატრონი იმსხვერალა.—რაე შეეხება ხმას, ტკბილი და საამოდ სასმენი დაბალი ბარიტონი აქეს...

კარგად დაუკრა მ. ქორიძემ ვიოლონელზე, რა-ილის აკომპანიმენტი. საზოგადოებას ძლიერ მოე-წონა და ბევრჯერ გამოიწვია დ. მესხმა წაიკითხა რამდენიმე სცენა დიდიუპირო-ვარაზზე, კარგი და მოს-წრებელი იყო. გ. გიგინეიშვილი: წაიკითხა საკუთარი ლექსი შ. რუსთაველისადმი.

სასოფლოება ბლომად დაესწრო,

დ. ჩარკვიანის წარმოდგენა. კირას, 26 ენკ. გა-მართა გამოსათხოვარი (?) წარმოდგენა მსახიობმა და-თოკო ჩარკვიანმა. თამაშეს კარვეის პიესა „ცხოვრე-ბის გმირი“ და ვოდ. „მორჩენება“. მონაწილეობას იღებდნენ სცენის მოყვარენი. კარგია ბ-ნი ჩარკვიანი პეტრას როლში. ის ჩვენ ბევრჯერ გვინახას, მაგრამ ამ საღამოს მის თამაშს მტერ ცეცხლი და ხალისი ეტ-ყობიდა, საზოგადოებას ძლიერ მოეწონა.

დანარჩენებზე არას ვიტყვით...

პიესა სუსტად იყო დადგმული, ეტყობოდა, რომ რეჟისორს მაინცა და მაინც თავი არ შეეწუხებინა.

თეატრი თითქმის სავსე იყო, ბ-ნი ჩარკვიანი ბევრჯერ გამოიხმეს.

„მარუა“ კუთისში“, დღეს, წარმოდგენილი იქნება პირველად კუთისის სცენაზე პ. ყიფიანის პიესა „მარუა“. უმთავრეს როლს ასრულებს ახალად მოწ-ვეული მსახიობი ქალი პ. ქიქოძე.

საღამო დრამ. საზ. სახარებგელო. კუთისის დრამატული საზოგადოება თავის ფონდის გასაძლიერ-ებლად, ამ მოკლე დროში, გამართავს საღამოს, რომ-ლის პროგრამმა ძლიერ საინტერესო და რთული იქნება.

დანართულა ქალაქის თეატრის რემონტი. ბევ-რი რამ შეაკეთეს, შეღებეს მთელი თეატრი, პარტერს გაუკეთეს კარბი, შეაკეთეს ელექტრონი. მარმატეს საპირფარეოები არტისტებისათვის და ფოე.

ახალგაზდა მუსიკოსი კ. ფოცხვერაშვილს კითხურის მარგ. სიხვამა დაუნჩხა სტიპენდია 50 მ. თვეში თუ ის სწავლას განაგრძობს. ბ. ფოცხვერაშვი-ლი ამ დღებში მიემგზავრება რუსეთს. **ბიჭი ბიჭი**

წერელი აბბები

➔ **დღეს ქართულ თეატრში** წარმოდგენილ იქ-ნება პირველად ახალი პიესა „შის ამოსვლამდე“, დრ. ნ მ. ჰაუტმანისა, თარ. დავ. ნახუტიშვილისა.

➔ **ნ. მ. გაბუნია-ცაგარლის ორმოცის წირ-ვა და პანაშვიდი** დრამ. საზ. გამგეობისა და მსახიო-ბთა თაონსობით გარდახდილ იქნება დღეს ქაშვეთის ეკლესიაში. დასაწყისი დილის 10 საათზე.

➔ **ქარ. დრ. საზ-ის გამგეობის** დადგენილე-ბა იმის შესახებ, რომ ყოველი წარმოდგენა სწორად გამოცხადდებულ დროზე დაიწყოს და ფარდის ახდის შე-მდედ დარბაზში აღარავინ შეიშვას— უწყე აღსრულე-ბაში მოჰყავთ.

➔ **ახალი დეკორაციების დასახატავად** ქართ. დრამ. საზ-ის გამგეობის-მიერ მოწვეულია განსაკუთრე-ბული დეკორატორი-მხატვარი, რომელსაც ხელმძღვანე-ლობენ ჩვენი მოქანდაკე ი. ნიკოლაძე და გირინესკი ეს-კიუბისა და მაკეტების მომადლებთ.

➔ **ჩვენს დრამატურგს ნ. შიუკაშვილს** წე-რილით მიმართა ქარ. დრ. საზ. გამგეობამ და სთხოვა სცენაზე მოგვეკით თქვენი პიესები წარმოდგენილთ თქვენც დაგვესწერათ წარმოდგენაში. პატივცემულმა ავტორ-მა პიესათა წარმოდგენის ნება დართო, ხილო სასმა-ხურის გამო ვერ ჩამოვა.

➔ **როგორც შევიტყუე ნ. შიუკაშვილს** კიდევ სამი ახალი პიესა დაუწერია.

➔ **ს. დიგრატურო-ნახნატრო საღამო შეჯ-ლის** გაიმართება სამშაბათს, 5 ოქტ. ქართულ თეატრში საღამოს პროგრამა ფრიად საკულისხმოა და რამდენიმე განთფილებისაგან შესდგება. მონაწილეობას მიიღებენ აკაკი, კნ. ჩიქვანისა-ჰუთაისიდან, სლენინის და სხვა.

➔ **ნაძალადევის სცენის მოყვარეთა ჯგუ-ფმა**, რომელმაც შესაფერი წესდება შეიმუშავა და ად-გილობრივს მართველობას დამტკიცებინა,—28 ნოემ-ბრისთვის შეიკრება და გამგეობა ამირჩია. როგორც გადმოგეტყვითა ჯგუფი ამ მოკლე ხანში დაიწყებს მოქმე-დებას.

ინია

◆ **ავღაბრის სცენის მოყვარეთა ჯგუფმ** წესდება შემოქმედა და დასამტკიცებლად წარადგინა კოლეჯი, სადაც ჯერ არს.

◆ **ი. უიციემ სთარგმნა** ბენესტერნე-ბერნსონის პიესა *«ჩინეს ძალღონეს აღმებტება.»*

◆ **ახალი პიესა „საცანა“**, რომელიც პარასკევს უნდა წარმოადგინდეს, დეკორაციების მოუმზადებლობის გამო გადაიდო. ცდილობენ პიესის პროლოგი საუცხოვოდ დასდგან. — სამიხსოთ განსაკუთრებული დეკორაციები იხატება.

◆ **ამ ერთი კვირის განმავლობაში** ქართულ თეატრში, „სალამოს“ გარდა, წარმოდგენილ იქნება „გამზმარი ფოთოლი“ და *«საცანა.»*

◆ **პირველი უფასო წარმოდგენა** გამართა ნიკულაშვილმა 1 ოქტომბერს, პარასკევს წარმოდგენილ იქმნა *«Блѣдность не пороку.»*

რ უ ს ე თ ი

◆ **აკრძალულ იქმნა** არციბაშვილის „სანნიდან“ გამოცემებული პიესა „როგორ ვიცხოვროთ?“.

◆ **უსაქმოდ დარჩენილ** მსახიობთა რიცხვი მოსკოვში 500-დეა.

◆ **ორი სტიპენდია** დაარსა პოლკის სამუსიკოდრამატულ და საოპერო კერსთა ვანგეობამ ც. თ. კომისარევის სახელობაზე. — საქვლო და სავაჟო.

◆ **ერთი საწოლი** იღებება მოხუც მსახიობთა თავშესაფარში მ. ბ. საღვსესის სახელობაზე.

◆ **პიესის «ტარნოვსკის განსაზღვრება»** ავტორმა თაროდის გუბერნატორმა. ანტრეპრენორმა განაზიხებრა შინაგან საქმეთა მინისტრთან, რომელმაც გააუქმა გუბერნატორის განკარგულება.

სულ ბაწა შენიშვნა*)

შენი ჭირიძე რედაქტორი! ეს ზაწა შენიშვნა დამიბეჭდე სდამე თქვენ ზეტყვემეა ჟურნალ „თ. და ც.“ ში. თუქვ ეს შენიშვნა სსუქმთო და აზრდ ზაწა არის, მტერამ ასეთ სჯობია მანინ, ვისმინ გულა არ გუტყვას სოკოერთი ახლავს ზეტყვ. სქმე შედეგშია: თქვენა ჟურნალის მთა ს. ს. ში. ი. მკლდილილის ლექსი (ქვტეა) მითაჟყვია, რომაის სსუქმთო შეტა მოუტყვია (ჟურთი გსავტებთ რომ ვსოქყა, მოუღრინა) ვიღაცე გუთინდაჟდის იხვე სოჯოერთი, წსოქა, შენი ჭირიძე, და გამოჟყვამეს „სსხლსო ვაჟსეთი“ მე 106 №-ში. თქვე დაღვრევაჟეთი, რედაქტორებო და რედაქციეთი, ცატა თვალჟურთი ადგენთ ასეთ მითარჯის მოღვრეს, თორემ ჯა მუქ დაჟაქვებ ზეტყვთას და შექმე გვან და იქნეს. მუხის მთ-

ზარგ თუ შეიძლებოდა, ღდარ შეტონს და ზსდა ქსერ რაჟი ვსსუქ ზემო თვადით, ღდარ მიჟეორს არაჟურთი. მიზარულმა მუხამ რომ მსლე გავრეს იცის, აშსოქ მსლე დარსუქნდია გავრისდაჟდია. შეტვ ანარ ვამბო, გავრინდაჟდის ქსეიქთა და ვაშსო მთე-ტონას არ დაწხეთას თაჟი. დასსრულა ვითხვე ზს-ტეგემულ ი. მკლდილილსდეს შეამოწმის რმდე-ხაღ წარმოდამიანა ზემო შენიშვნა.

შას ასოქ, რედაქტორ-ასლავლო, დაბუქვ ეს უსათოთ, არ გამაწობა, თორემ მთორე კვირისა მუქ იმისთან ღექსს ვაჟამაწლეო და გამოგვჯანა, რომ აშს იტყვეთ: აშს, ვინც არის, ზეტყვთ ნაჟი აღმთხენათა. **ასე. პრაკოვია**

მიქენობრობა

„სიტყვები და წერილები ყოვლად სამღვდელლო ალექსანდრეზე, შეკრებილი და გამოსტყული ს. ჰაქსინისისგან“. წიხი ფარეუ ტახანას, შეიქვან 119 გვერ. დაბუქვლითა ფირად ვარგეს ჯალდაჟსუ; ვენის ასოთი. ფისი 30 გ; რვორც წსთაჟური გვე-ჩვექსეს, ამ წიხნში მითაჟსუქულია ე. მ. ღექსინ-ღრეს ვარდაგვალბის გამო წარმოთქმული სიტყვები, განსუქიულის ეოვლად წამდელლო ღექსინსდეს სურათა და ცხოვრება-მთავაქვითის მთავლე ად-ქურს და მთავაქვითა.

„ჯეჯული“, №8 7-8 (ქვლის—ჯეჯისტის) ფირად მსხარსიასსდა შედგენილი. ჟურნალის შე-სუქურს ამ ნომერში მითაჟსუქითა, რვორც მტორე წლავანთა ვარდეჟე მისწავლიათის სჯობათისა მსსდა, თრავისლური და ნათარგნი; ღექსეთი და წერლით ასოთი, სმექსეჟურთი და სჯობატერსტური ნაწალი სუქნთოვად არის შესხმული. ჟოვალს ამბუქ დღისი სთამოქსუთი წაჟავთსვექ მოთხვე-ღუბი. ამ ნომერში, სსუქამბორს, მითაჟსუქულია: ს. წურეთლის ნათარგნებო—„არწვის ფურეჟი“; „თაჟი კერს დეჟი“; „სქასსტან გომეჟი“; ი. გუ-ღას თრავისლური მთაჟი „ღარჯი ბოჟი“; ე. გ.—**„ქვრთი გმთი“ (სთქმითდენ)** და. ნათა-ძისა—„ბიძის ნაშობი“, და. ჰაქსინის—„გეს-ლო ქვერის ვეჟვლები“, ასთათია—ჩვექრთის „შრომამა ბუღთურეჟი“, ღექსეთი და თურესსორე-ღისს, ე. რუხისის, გ. ქხუშაჟდისს, ნეკრდომეოთი, სქართოვალს სტერთან (გვრუქლებს) ს. ვორჯასის და მ. სხ. ჟურნალა დასურათ—სტეჟულია, შეიქვან 96 გვ. ცალკე № დღისი 40 კან.

წერილი რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რო-ოქ უმორილესდა ვთხოვთ გამოცხა-ღოთ, რომ თქვენს ჟურნალში მითაჟსუქული (ქვ-მონ დ-ი ნ ს-მთერ ხელმოწერილი) რეცენზიები, რომელთაც ალაჟოთი გამოწვევის ზოგებოთ სცენისმ ოყვარებში—მე არ მუქეთვის“). **5. პანკვატაძე**

*) გამოწვებთ, რომ სხნებული რეცენზიები ნ. პანკვატაძეს არ ეუთვთის. **რედ.**

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

*) გებუღდთ სრულიად შეუსწორებლად. ამს-თანვე მოვასხნებთ პარტეჟემთ ასე: პრაკოვოს, რომ ამ შეთხვევაში „რედაქტორ-იხლავტლები“ თით-თომ იმდენად დანაშაულში არ არიან, რამდენადც პლაჟიატ—ავტორის. ყოველმა ავტორმა თვითონვე უნდა დაიკვას ლიტერატურული სიფაქიხე. **რედ.**

ქართული თეატრი

კვირას, 3 ოქტომბერს

პირველად ახალი პიესა ჰაუპტმანისა

ქ ი ს ა მ ო ს კ ლ ა მ დ ე

დრამა 5 მოქმედებად. თარგ. ნახუტრიშვილისა

დასაწყისი სწორედ საღამოს 8 საათზედ

რეჟისორი ვ. შალიკაშვილი.

ადგილბიზის ფასი ჩვეულებრივია

მ ე ო რ ე კ ვ ი რ ა

ს ა ბ ა ნ ა

გამხმარი ფოთოლი

ი. გოდინისა—თარგმ. ვ. შალიკაშვილისა (პირველად ახალი პიესა), ახალი დეკორაციებით და ახალი ტანისამოსით.

ნ. შიუკაშვილისა — პირველად ახალი პიესა.

რეჟ. ვლ. ალ-მესხიშვილი.

წარმოდგენის დაწყების შემდეგ თეატრის დარბაზში არავის შეუშვებენ, ამიტომ თეატრის დირექცია სთხოვს დამსწრეთ უსათულო მგორე ზარის შემდეგ ყველა თავ-თავის ალაგას დასდენ ქართული დრამატულ საზ-ის გაჩვენება

თბლისის წიგნის მაღაზიებში ისყიდება

გ. მ. თუმანიშვილის

წ ი გ ნ ე ბ ი :

Характеристики и воспоминанія

(А. Казбек. — Зур. Антонов. — А. Цагарели. — Кн. Раф. Зристов. кн. Ил. Чавчавадзе. — Г. Н. Сундуніанць. — Максимъ Горкій. — Воспоминанія объ основанія постоянной грузинской сцены и пр.

3 выпуска, цѣна каждаго 50 коп.